

Diagnoza najistotniejszych zadań i problemów w wybranych dziedzinach zleczanych do realizacji organizacjom pozarządowym

Dziedzina: Nauka, edukacja i wychowanie

Wyzwania stojące przed edukacją w powiecie kartuskim na kolejne lata wynikają z konieczności budowania wysokiej jakości kształcenia i wychowania, w oparciu o środowiskowe, gospodarcze i kulturowe, instytucjonalne i rodzinne zaplecze społeczne. To jakość kształcenia ma niebagatelny wpływ na poziom życia gospodarczego, innowacyjność i rozwój wszystkich dziedzin życia, wpływa na poziom aspiracji, aktywności zawodowej i społecznej obywateli, ich status ekonomiczny i życiowy awans. Jakość edukacji to nie tylko wynik egzaminów zewnętrznych, ale cały złożony proces wspierania ucznia w rozwoju, w jego otoczeniu rodzinnym i środowiskowym, a także budowanie zaplecza umożliwiającego osobie dorosłej uczenie się przez całe życie.

Dobra edukacja to edukacja związana z ludźmi i miejscem, włączona w ponadlokalny dialog, prowadzona we współpracy z samorządami gminnymi i instytucjami okołoedukacyjnymi, dzieląca odpowiedzialność za efekty pomiędzy nauczycieli, rodziców, urząd i jego pomocowe agendy, wspólnoty pozarządowe i parafialne.

Najważniejsze rekomendacje leżące u podstaw wytyczenia kolejnych kierunków działań dla rozwoju edukacji w powiecie kartuskim powinny być spójne i czytane w kontekście regionalnym, bowiem tylko w taki sposób uzyskamy możliwość systemowego rozwiązania najważniejszych problemów, także w oparciu o kolejną perspektywę w dystrybucji środków unijnych. Wspomniane rekomendacje dotyczą następujących obszarów:

- 1) przestrzeni dialogu oraz sprawnych mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami: szkołami i placówkami różnych typów, samorządami, instytucjami wspierającymi edukację, organizacjami pozarządowymi, osobami zainteresowanymi wysoką jakością i efektywnością edukacji w powiecie,**
- 2) partycypacji, podstaw aksjologicznych i kulturotwórczych kształtujących jakość kapitału ludzkiego,**
- 3) czytelnych standardów w edukacji oraz ekonomicznych i społecznych kryteriów oceny ich osiągnięcia,**
- 4) strategii kształcenia i doskonalenia nauczycieli sprzyjającej rozwojowi ucznia i szkoły.**

Oto katalog problemów i propozycji zadań z powyższych obszarów:

Ad 1,2

- Stworzenie sieci współpracy i samokształcenia (przedstawiciele administracji samorządowej, uczelni pomorskich, dyrektorów szkół, rodziców, pracodawców i przedstawiciele organizacji pozarządowych), które umożliwią skuteczną komunikację pomiędzy różnymi podmiotami oraz uczenie się od siebie nawzajem (wymiana informacji i doświadczeń, upowszechnianie wyników badań edukacyjnych, refleksji i dyskusji, przykładów dobrych praktyk).
- Skuteczna animacja środowiska społecznego i rodzicielskiego, umożliwiająca tworzenie w szkołach i placówkach powiatu lub przy nich:
  - rad szkół (realny wpływ rodziców na pracę szkoły, partycypacja i partnerska współpraca wszystkich jej organów),

- miejsc twórczej i innowacyjnej działalności młodzieży i dorosłych, wzmacniającej motywację do nauki i uczestnictwa w kulturze oraz życiu obywatelskim,
- nowych form kształcenia i wychowania, skierowanych do dzieci i młodzieży o SPE, w tym uzdolnionej oraz zagrożonej niedostosowaniem społecznym lub z obniżonym potencjałem intelektualnym (oddziały bilingwalne na poziomie gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej, z maturą międzynarodową, integracyjne, terapeutyczne),
- scenariuszy współpracy z organizacjami pozarządowymi, zwłaszcza w zakresie wspierania postaw i zachowań społecznie pożytecznych, ugruntowywania wartości etycznych,
- sieci osób i instytucji pomagających przeciwdziałać przemocy, uzależnieniom behawioralnym i od substancji psychoaktywnych.
- Zbudowanie sprawnego systemu doradztwa zawodowego dla młodzieży, spójnego na wszystkich poziomach edukacji w porozumieniu z powiatowym urzędem pracy oraz organizacjami pracodawców, z wykorzystaniem wiedzy o aktualnym kontekście społecznym oraz gospodarczym w regionie i kraju.
- Realizowanie we współpracy z samorządami gmin projektów umożliwiających wspieranie ucznia w rozwoju (w zakresie szkolnictwa zawodowego, rozwijania zainteresowań i talentów, przekraczania barier utrudniających dostęp do edukacji, rozwijania kompetencji społecznie pożytecznych, kulturowych, digitalnych, językowych).

Ad. 3

- Stworzenie systemu informacji o edukacji, umożliwiającej dostęp do danych na temat:
  - bazy kształcenia zawodowego i ogólnego dla młodzieży i dorosłych,
  - katalogu zawodów i kwalifikacji zawodowych, obowiązujących w aktualnych planach kształcenia szkół zawodowych w powiecie,
  - pakietu aktualnych, komplementarnych z punktu widzenia pracodawcy i przyszłego pracownika, informacji na temat zasobów, zawodów deficytowych i nadwyżkowych, prognoz i tendencji na lokalnym, regionalnym i globalnym rynku pracy,
  - miejsc i sposobów skutecznego doradztwa zawodowego dla młodzieży – przyszłych uczniów i pracowników młodocianych,
  - mapy osiągnięć szkół: w zakresie wymagań edukacyjnych, wyników ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej szkoły oraz osiągniętej edukacyjnej wartości dodanej, a także wyników egzaminów maturalnych i zawodowych,
  - możliwości dostępu do form, sposobów i narzędzi wspierania oraz rozwijania warsztatu pracy nauczyciela,
  - uruchomienie wirtualnej akademii edukacyjnej dla radnych samorządowych, administracji, pracowników oświaty, rodziców oraz wszystkich zainteresowanych doskonaleniem umiejętności rzetelnej oceny pracy szkół z uwzględnieniem równowagi pomiędzy wskaźnikami mierzalnymi (zdawalność, liczba uzyskanych punktów, mediana itp.) a niemierzalnymi (poziom umiejętności społecznych ucznia, jego dojrzałość, system wartości, mobilność itp.).
- Zwiększenie odsetka absolwentów szkół, przystępujących do egzaminu maturalnego oraz do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.
- Całkowite wyposażenie szkół i placówek w pełne zaplecze dydaktyczne i sportowe, umożliwiające samodzielny pracę ucznia w zakresie umiejętności przedmiotowych, rozwój zainteresowań i zdolności oraz gwarantujących zdrowy i harmonijny rozwój fizyczny (pracownie przedmiotowe i laboratoria, sale gimnastyczne w: Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Żukowie, Zespole Placówek Specjalnych w Kartuzach, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Przodkowie, Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Żukowie).

- Realizowanie programu rozwoju uzdolnień oraz towarzyszącego mu systemu stypendialnego, obejmujących opieką i wsparciem młodzież wykazującą szczególne uzdolnienia w rozmaitych dziedzinach, w tym uzdolnienia przedmiotowe.

Ad. 4.

- Stworzenie sieci doskonalenia i samokształcenia nauczycieli niezależnie od typu szkoły, w której pracują, w zespołach gromadzących dydaktyków od etapu przedszkolnego po ponadgimnazjalny, na poziomie problemowym i przedmiotowym.
- Zapewnienie środków finansowych i rozwiązań organizacyjnych, umożliwiających rozwój zawodowy kadry pedagogicznej:
  - objęcie nauczycieli opieką i wsparciem, sprzyjającym budowanie kultury pracy, kierowaniu własnym rozwojem, wzmacnianiu zaplecza psychologicznego, rozwijaniu wiedzy z zakresu pracy w zespole oraz zarządzania nim,
  - pozyskanie nauczycieli wysokiej klasy do kształcenia zawodowego.
- Objęcie nauczycieli systemem motywowania, w tym finansowego, w celu podniesienia efektywności jego pracy i poziomu zawodowej satysfakcji.

Dziedzina: Ochrona środowiska i ekologia

Głównymi celami strategicznymi dla Powiatu Kartuskiego, w nawiązaniu do prowadzonej obecnie polityki zrównoważonego rozwoju (obowiązującego dotąd Programu Ochrony Środowiska) są następujące kierunki:

- 1. modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno – ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców.*
- 2. zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody.*
- 3. ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych.*
- 4. zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią.*
- 5. utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów i odorów.*
- 6. zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.*
- 7. ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym.*
- 8. racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.*
- 9. upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.*
- 10. minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego.*
- 11. racjonalny i systemowy rozwój gospodarki odpadami.*

Wyznaczone cele ekologiczne, a w ich ramach kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie Powiatu Kartuskiego, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań ekologicznych na przestrzeni kilkunastu lat.

Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na tym terenie, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych

inwestycji (w dziedzinie ochrony środowiska), które przekazane zostały przez Starostwo Powiatowe oraz Gminy, instytucje i podmioty zajmujące się ochroną środowiska w całym regionie.

Cele strategiczne i kierunki działań określono jako obowiązujące w czasie krótkoterminowego i długoterminowego harmonogramu Programu Ochrony Środowiska (od roku 2015 do roku 2018, wraz z perspektywą do roku 2022).

Część pozostałych zadań ekologicznych będzie realizowana w okresie długoterminowym (8-letnim, do roku 2022), w ramach długookresowego harmonogramu znajdują się zadania wymagające kontynuacji, itp. edukacja ekologiczna, szkolenia, kontrole, monitoring itp.).

Podkreśla się, że zaproponowana lista przedsięwzięć nie zamyka możliwości realizowania innych, charakteryzujących się mniejszą skalą. Oznacza to równocześnie możliwość realizacji przedsięwzięć nie wskazanych w tabelach, ale takich, które mieszczą się w ramach kierunków działań nakreślonych w rozdziale poprzednim.

Należy zaznaczyć, że szeroko pojęta ochrona środowiska oraz działania mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju nie są tylko zadaniami realizowanymi na poziomie lokalnym, przez samorząd powiatowy, czy też gminny. Działania Powiatu są ukierunkowane poprzez działania prowadzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz regionalnym przez takie jednostki i instytucje, jak: Ministerstwo Środowiska, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Marszałka, Wojewodę i Sejmik Województwa Pomorskiego, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych (Nadleśnictwa, Leśnictwa), Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ośrodki Edukacji Ekologicznej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Państwową Straż Pożarną, Inspekcję Transportu Drogowego, zarządców dróg wszystkich kategorii, organy nadzoru budowlanego, inspekcję sanitarną, zarządzających składowiskami odpadów oraz innymi instalacjami, podmioty gospodarcze, czy też właściciele gruntów.

Proces zarządzania środowiskiem w postaci planowania konkretnych inwestycji spoczywa niewątpliwie głównie na gminach. Pożądane jest, aby władze Powiatu pełniły również funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój obszaru oraz funkcje kreujące działania ukierunkowane na poprawę środowiska przyrodniczego. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżnia się dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Edukacja ekologiczna jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „**myśleć globalnie, działać lokalnie**”. Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi.

Potrzeba wdrożenia ekorozwoju, m. in. poprzez edukację ekologiczną, pojmowanego jako całokształt harmonijnych działań człowieka, korzystającego z zasobów środowiska przyrodniczego w sposób racjonalny, odpowiedzialny oraz gwarantujący ich zachowanie dla przyszłych pokoleń jest obecnie pilną do realizacji strategią działania.

Obejmuje ona uwzględnianie, we wszystkich działaniach, tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Zagadnienia szeroko pojętej ekologii, powinny docierać do wszystkich grup społecznych i wiekowych. W związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu tak, aby w jak najprostszym i najskuteczniejszym sposobie przekazywać informację ekologiczną.

Niewiele osób rozumie, jaki wpływ na stan i jakość środowiska mają zachowania poszczególnych osób, rodzin i grup społecznych, jak również ich przyzwyczajenia, styl życia, sposoby wypoczynku lub odżywiania. Dlatego też edukacja ekologiczna, wspomagająca zrozumienie zależności między człowiekiem, jego wytworami i przyrodą, obejmować musi wszystkich ludzi bez wyjątku, w pierwszej kolejności najmłodszych, którzy mogą skutecznie przekazywać osobom starszym wzorce zachowań proekologicznych. Jedynie wspólny wysiłek wszystkich ludzi razem i każdego z osobna, podejmowany codziennie, w każdym miejscu: w domu, w pracy, podczas wypoczynku, jest w stanie zahamować degradację środowiska, wpłynąć na poprawę jakości naszego życia i zdrowia oraz zapewnić perspektywy godziwego życia przyszłym pokoleniom.

Przewidziane do realizacji zadania edukacji ekologicznej powinny uwzględniać następujące zagadnienia:

- potrzebę edukacji ekologicznej,
- uwzględnianie we wszystkich działaniach tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska,
- znalezienie i zróżnicowanie form i treści przekazu, aby w najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną,
- podział mieszkańców na grupy, do których trafiać będą odpowiednio przygotowane formy edukacyjne (np. pracowników samorządowych, dziennikarzy i nauczycieli, dzieci i młodzież, dorosłych mieszkańców oraz przedsiębiorców).

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno - informacyjna.

Podczas różnych konkursów i akcji ekologicznych warto jest pogłębiać znajomość problemów środowiskowych związanych także z odpadami komunalnymi, pokazać korzyści płynące ze zbiórki makulatury oraz innych surowców wtórnych, kształcić umiejętności ograniczenia ilości odpadów wytwarzanych w domu oraz aktywnego udziału w działaniach na rzecz środowiska.

Działacze zajmujący się tematyką ochrony środowiska powinni również zwrócić uwagę na problem spalania odpadów w gospodarstwach domowych. Uświadamiając szkodliwość, jaka wynika z wprowadzania do atmosfery substancji pochodzących ze spalania w nieprzystosowanych do tego urządzeniach, mogą doprowadzić do mierzalnej poprawy faktycznego stanu środowiska przyrodniczego w skali regionu.

Akcje ekologiczne powinny być prowadzone cyklicznie oraz angażować coraz więcej mieszkańców.

Dziedzina: Ochrona i promocja zdrowia

Od kilku lat w Rocznym Programie Współpracy Samorządu Powiatu Kartuskiego z organizacjami pozarządowymi planuje się bardzo podobne zadania priorytetowe w zakresie ochrony i promocji zdrowia. Są to przede wszystkim zadania służące prewencji, profilaktyce i edukacji zdrowotnej. Zesłoroczne zadania, które Powiat Kartuski zlecał do wykonania organizacjom pozarządowym:

- a) promocja i edukacja w zakresie propagowania krwiodawstwa i transplantologii,
- b) promocja zdrowia psychicznego, poprawa kondycji psychicznej oraz działań sprzyjających postawom akceptacji i przeciwdziałania dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi,
- c) promocja zachowań profilaktycznych i zwiększenie wiedzy mieszkańców powiatu kartuskiego na temat wpływu na własne zdrowie, skutków i przyczyn powstawania niektórych chorób.

Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowie to całkowity fizyczny, psychiczny i społeczny dobrostan człowieka, a nie tylko brak choroby lub niedomagania,

to także sprawność do prowadzenia produktywnego życia społecznego i ekonomicznego, a także wymiar duchowy.

Stan zdrowia zależy od kilku czynników. Do dzisiaj aktualne są „pola zdrowia”, które w 1974 r. określił kanadyjski Minister Zdrowia Marc Lalonde. Wyróżnił on cztery główne grupy czynników mających wpływ na stan zdrowia ludności i określił w jakim stopniu oddziałują na zdrowie człowieka:

- styl życia - to podejmowane przez daną osobę działania, które wpływają na jej zdrowie i które może ona w mniejszym lub większym stopniu kontrolować (ok. 50-52% ogółu wpływów),
- środowisko zewnętrzne - uwarunkowania, na które dana osoba nie wpływa lub jest on bardzo nikły np. zanieczyszczenie środowiska (ok. 20%),
- czynniki genetyczne - wszystkie cechy związane z biologią organizmu ludzkiego, wiek, płeć (ok. 20%),
- opieka zdrowotna - organizacja opieki medycznej i dostępność do niej, jakość, zasoby (ok. 10-15%).

Z powyższych danych wynika, że to prowadzony styl życia ma największy wpływ na zdrowie człowieka, a nie służba zdrowia czy genetyka. Tak ważna jest więc profilaktyka i edukacja zdrowotna. Świadomość wpływu na własne zdrowie, przeciwdziałanie czynnikom chorobotwórczym i prowadzenie zdrowego trybu życia. Profilaktyka i edukacja zdrowotna to zadanie własne Samorządu Powiatu, które może być zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym. Warto jednakże przyjrzeć się danym statycznym dotyczącym stanu zdrowia mieszkańców powiatu kartuskiego. Pozwala to na określenie najważniejszych potrzeb i działań w tym zakresie.

1. Zgony według przyczyn w powiecie kartuskim w 2005 r., 2009 r. i 2013 r.

Przyczyny zgonów według rozdziałów rewizji X - ICD 10		2005	2009	2013
Ogółem		723	750	778
Choroby układu krążenia	I00-I99	309	307	330
Nowotwory	C00-D48	216	203	214
Zewnętrzne przyczyny zgonu	V01-Y98	72	53	67
Choroby układu oddechowego	J00-J99	35	39	47
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywienia i przemiany metabolicznej	E00-E90	9	20	28
Choroby układu trawiennego	K00-K93	33	20	25
Choroby układu nerwowego	G00-G99	15	17	18
Choroby układu moczowo-płciowego	N00-N99	9	11	12
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	F01-F99	-	10	8
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	P00-P96	-	3	7
Choroby zakaźne i inwazyjne	A00-B99	5	6	6
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	M00-M99	-	2	5
Choroby krwi, narządów krwiotwórczych i niektóre inne choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych	D50-D89	1	3	4
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	Q00-Q99	2	2	4
Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań laboratoryjnych i klinicznych	R00-R9	17	54	3

(Dane: GUS)

Najczęstszą przyczyną zgonów w powiecie kartuskim są od wielu lat choroby układu krążenia i nowotwory. Najwyższą zapadalność w 2004 r. i 2009 r. u osób powyżej 19 lat notuje się na choroby układu krążenia. Niepokojąco wysoka jest także zachorowalność na cukrzycę.

2. Dane o stanie zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza POZ (rodzinnego) - 2004 r. i 2009 r. w województwie pomorskim i powiecie kartuskim

Rozpoznanie		Ogółem województwo		powiat kartuski	
		2004	2009	2004	2009
Ogółem leczenia		109180	84180	2103	1295
Choroby układu krążenia:		40534	39049	589	570
W tym	przewlekła choroba reumatyczna	1732	671	48	16
	choroba nadciśnieniowa	25491	23514	333	315
	choroby naczyń mózgowych	3716	2480	61	16
	niedokrwienność serca	11554	7713	147	91
z niedokrwiennej choroby serca przebyty zawał serca		2947	1729	67	17
Cukrzyca		8533	8650	225	173
w tym: leczeni insuliną		2168	2644	40	50
Nowotwory		4009	4245	129	106
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		13478	15754	474	99
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej		13845	3355	61	98
Niedokrwistość		2922	2596	78	97
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		9684	5537	124	95
Przewlekłe choroby układu trawiennego		8939	11499	224	92
Choroby tarczycy		6313	4743	136	89
Choroby obwodowego układu nerwowego		10661	10057	85	50
Gruźlica		398	156	8	8

(Dane: Pomorski Urząd Wojewódzki – Wydział Zdrowia – Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego)

U dzieci i młodzieży do 18 roku życia najwyższą zapadalność w powiecie kartuskim notuje się na zaburzenia refrakcji i akomodacji oka. Kolejnym problemem są zniekształcenia kręgosłupa, zaburzenia rozwoju, otyłości i alergie.

3. Dane o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza POZ (rodzinnego) - 2004 r. i 2009 r. w województwie pomorskim i powiecie kartuskim

Rozpoznanie		Ogółem województwo		powiat kartuski	
		2004	2009	2004	2009
Ogółem leczenia		28065	18956	1710	935
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka		4713	2301	472	198
Zniekształcenia kręgosłupa		6630	3408	566	184
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej		2006	1766	88	151

Zaburzenia rozwoju		1671	1016	129	78
W tym:	fizycznego	1208	572	80	26
	psychomotorycznego	397	281	43	10
Otyłość		1912	1531	52	59
Alergie	dychawica oskrzelowa	2176	2358	121	56
	pokarmowe	1659	1093	75	19
	skórne	1909	1528	34	32
Choroby tarczycy		393	691	33	25
Niedokrwistość		1554	1379	51	19
Cukrzyca		106	250	4	15
Choroba nadciśnieniowa		254	361	13	14
Upośledzenie umysłowe		345	198	17	13
Padaczka		437	371	30	13
Choroby układu moczowego		1429	1023	38	12
Nowotwory		83	206	9	11
Wady rozwojowe	układu nerwowego	206	127	16	8
	układu krążenia	555	311	32	5
	narządów płciowych	307	151	23	11
	aberracje chromosomowe	56	73	4	5
	inne	127	189	11	4
Zaburzenia odżywiania		1016	293	8	10
Trwałe uszkodzenia narządu ruchu		902	271	131	9
Dziecięce porażenie mózgowe		141	103	4	8
Niedożywienie		1130	450	23	6

(Dane: Pomorski Urząd Wojewódzki – Wydział Zdrowia – Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego)

Według danych Narodowego Funduszu Zdrowia w 2007 r., 2009 r. i 2014 r. notuje się najwięcej rozpoznanych próchnicy oraz samoistnego (pierwotnego) nadciśnienia. Obserwując natomiast zachorowania na nowotwory, zwłaszcza złośliwe w powiecie kartuskim na przestrzeni lat 2007-2014 rozpoznaje się najwięcej nowotworów złośliwych sutka, nowotworów złośliwych jelita grubego oraz oskrzela i płuca.

4. Nowotwory według rozpoznania w powiecie kartuskim w 2007 r., 2009 r. i 2014 r.

Nazwa rozpoznania	2007	2009	2014
Inne niezłośliwe nowotwory skóry	378	516	1366
Mięśniak gładkokomórkowy macicy	373	405	522
Inne nowotwory niezłośliwe tkanki łącznej i innych tkanek miękkich	127	166	438
Nowotwór niezłośliwy sutka	375	314	411
Nowotwór złośliwy sutka	240	283	381
Niezłośliwy nowotwór jajnika	199	247	261
Nowotwory niezłośliwe z tkanki tłuszczowej	84	142	222
Nowotwór złośliwy jelita grubego	124	160	217
Nowotwory niezłośliwe okrężnicy, odbytnicy, odbytu i kanału odbytu	34	80	214
Nowotwory o niepewnym lub nieznanym charakterze innych i	162	105	209

nieokreślonych umiejscowień			
Nowotwór złośliwy oskrzela i płuca	137	202	207
Nowotwór o niepewnym lub nieznanym charakterze jamy ustnej i narządów trawiennych	82	128	205
Naczyniaki krwionośne i chłonne jakiegokolwiek umiejscowienia	63	90	190
Nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	113	149	171
Inne nowotwory złośliwe skóry	85	98	154

(Dane: NFZ)

Istotnym problemem zdrowotnym mieszkańców powiatu kartuskiego są zaburzenia psychiczne. Liczba mieszkańców powiatu kartuskiego korzystających ze świadczeń wszystkich poradni zdrowia psychicznego na terenie powiatu oscyluje wokół 3 000 osób. Wynika z tego, że na 1000 mieszkańców powiatu 25 boryka się z jakimś zaburzeniem psychicznym. Dane te jednak nie ukazują skali chorobowości mieszkańców powiatu, ponieważ brak jest statystyk dotyczących osób leczących się w prywatnych gabinetach lekarskich oraz szpitalach dla nerwowo i psychicznie chorych poza terenem powiatu kartuskiego.

5. Leczeni w roku 2014 w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego dla osób zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych

Wyszczególnienie	Leczeni		W tym leczeni po raz pierwszy raz w życiu	
	ogółem	w tym mężczyźni	ogółem	w tym mężczyźni
ogółem z zaburzeniami psychicznymi	2463	970	226	102
ogółem z zaburzeniami psychicznymi bez uzależnień	2232	783	196	77
ogółem z zaburzeniami spowodowanymi użytkowaniem substancji psychoaktywnych	14	11	5	4
ogółem z zaburzeniami spowodowanymi użytkowaniem alkoholu	217	176	25	11

(Dane: NFZ)

6. Leczeni w poradni zdrowia psychicznego w latach 2007-2011 według rozpoznania zasadniczego

Rozpoznanie		Lata					Ogółem
		2007	2008	2009	2010	2011	
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne		646	565	531	716	556	3014
Schizofrenia		537	541	608	405	544	2635
zaburzenia organiczne	psychotyczne	146	193	287	170	114	910
	niepsychotyczne	223	247	149	217	222	1058
epizody afektywne		262	300	83	303	251	1199
upośledzenie umysłowe		195	198	168	288	265	1114
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe		112	112	71	133	113	541
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych		44	68	48	46	87	293
inne zaburzenia nastroju (afektywne)		50	42	15	54	41	202

inne zaburzenia psychiatryczne i urojeniowe /bez afektywnych i schizofrenii	44	59	15	33	48	199
nieokreślone zaburzenia psychiczne	17	26	26	55	27	151
pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego	7	11	16	19	22	150
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania	8	10	7	14	21	60
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	3	7	5	4	10	29
Ogółem	2294	2379	2077	2457	2321	11 555

(Dane: Pomorski Urząd Wojewódzki – Wydział Zdrowia – Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego)

Z powyższych statystyk wynika, że wśród leczonych w poradniach zdrowia psychicznego najczęściej rozpoznaje się zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne. Mieszkańcy powiatu kartuskiego najczęściej chorują także na schizofrenię i zaburzenia organiczne. Równie często rozpoznaje się epizody afektywne, czyli zaburzenia endogenne, w których okresowo występują zaburzenia nastroju, emocji i aktywności. Zaburzenia te mogą się przejawiać występowaniem zespołów depresyjnych, hipomaniakalnych i maniakalnych oraz stanów mieszanych.

Jednym z zadań realizowanych od kilku lat przez organizacje pozarządowe jest promocja i edukacja w zakresie propagowania krwiodawstwa i transplantologii. Pod koniec lipca 2015 r. Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Warszawie wydało apel o oddawanie krwi. W niektórych częściach Polski krew wydawana jest tylko do ratowania życia. Zapotrzebowanie na krew w naszym regionie można sprawdzić na stronie Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Gdańsku – www.krew.gda.pl.

W powiecie kartuskim konieczna i priorytetowa jest edukacja zdrowotna. To tryb życia, odpowiednia dieta, aktywność fizyczna i wykonywanie badań profilaktycznych mają największy wpływ na zdrowie człowieka. Zadaniem własnym Powiatu Kartuskiego, które może być realizowane przez organizacje pozarządowe, jest nie tylko ochrona zdrowia, ale jego promocja, profilaktyka i prewencja.

Dziedzina: Porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz ratownictwo i ochrona ludności

Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. **powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi lub środowiska.**

Zwierzchnictwo w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży sprawuje Starosta Kartuski. Stosownie do przepisów art. 38 a ust. 2 pkt. 3 wyżej wymienionej ustawy w celu realizacji zadań w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Starosta Kartuski utworzyła **Komisję Bezpieczeństwa i Porządku** do obowiązków której należy min. przygotowanie „**Powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli**”.

Celem jego jest szeroko rozumiana poprawa bezpieczeństwa mieszkańców powiatu kartuskiego poprzez edukację i aktywizację lokalnej społeczności. Program scalając wszystkie prewencyjne zamierzenia, przedsięwzięcia służb, inspekcji i straży eliminuje jednocześnie ich

dublowanie się i racjonalizuje wydatki. Wymienione w programie zadania dają podstawę do podejmowania przez samorządy powiatowe oraz powiatowe służby, inspekcje i straże wspólnych i komplementarnych działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Głównym celem programu jest poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz stworzenie systemu monitorowania, planowania i koordynacji działań w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Cel ten chcemy osiągnąć poprzez:

- zapobieganie przestępczości i wykroczeniom w szkołach,
- podniesienie bezpieczeństwa uczniów,
- ograniczenie liczby przestępstw i wykroczeń w miejscach publicznych,
- podniesienie gotowości jednostek PSP i OSP z terenu powiatu w celu skuteczniejszej ochrony życia i mienia obywateli,
- poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- kształtowanie bezpiecznych form zachowania młodzieży w miejscach publicznych,
- wzrost poziomu bezpieczeństwa obywateli w miejscu zamieszkania,
- popularyzację problematyki ochrony przeciwpożarowej oraz zagrożeń kryzysowych,
- kształtowanie umiejętności prawidłowego postępowania w przypadku zagrożeń spowodowanych klęskami żywiołowymi,
- ograniczenie ryzyka stania się ofiarą przestępstwa,
- zapobieganie szerzeniu się patologii wśród dzieci i młodzieży.

Powyższe cele mogą być realizowane nie tylko przez odpowiednie służby, ale także przez organizacje pozarządowe w proponowanych formach:

- warsztaty szkoleniowe dla realizatorów poszczególnych zadań,
- prowadzenie szkoleń na różnych poziomach (dzieci, młodzież, rodzice, pedagodzy),
- organizowanie konkursów i turniejów sprawdzających stan wiedzy i umiejętności dzieci i młodzieży w zakresie znajomości wiedzy prewencyjnej i prawnej, zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz umiejętności zachowania się w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia,
- wdrażanie programów edukacji dla bezpieczeństwa,
- propagowanie wydawnictw popularyzujących bezpieczeństwo (broszury, ulotki, poradniki),
- poradnictwo prawne i rodzinne,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych w szkołach i placówkach opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży,
- informacje o realizowanych działaniach i programy edukacyjne w lokalnych środkach masowego przekazu.

Dziedzina: Działania na rzecz osób niepełnosprawnych i pomocy społecznej

Według przeprowadzonych analiz i opisu stanu społecznego powiatu kartuskiego na podstawie strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020 (ze strategią można się zapoznać w Biuletynie Informacji Publicznej PCPR w Kartuzach: www.pcpr.kartuzy.ibip.pl) wynika, że najważniejszymi wyzwaniami dla polityki społecznej są:

1. poprawa sytuacji i funkcjonowania rodzin wielodzietnych,
2. wzrost aktywności społecznej osób starszych,
3. wzrost aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,

4. dalsze sukcesywne włączanie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień oraz cyberprzemocy,
5. promocja i prowadzenie kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego,
6. podejmowanie działań interdyscyplinarnych w zakresie zmniejszenia zjawiska przemocy.

Wszystkie wyżej wymienione działania wymagają współdziałania wielu podmiotów pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej. To ich zaangażowanie i ścisła współpraca przyczyni się do rozbudowania systemu wsparcia i poprawy funkcjonowania mieszkańców powiatu kartuskiego w lokalnej społeczności.